

Politiek jaarverslag 2002

23 januari 2002

Intro

Hét hete hangijzer van 2002 was de uitbreiding van de Europese Unie. In Nederland kwam het zowaar tot een serieuze politieke strijd over Europa. De Eurodelegatie heeft zich daar hartstochtelijk in gestort. Het is jammer dat Europa ten tijde van de Kamerverkiezingen in januari weer van de agenda verdwenen was.

Tegelijk moeten we vaststellen dat het debat over de uitbreiding te laat kwam, en dat het kabinet-Balkenende in Europa een achterhoedegevecht voerde over de uitbreiding en de koppeling daarvan aan hervorming van het Europese landbouwbeleid. Met name de VVD valt te verwijten dat zij haar bezwaren tegen de toetreding van tien nieuwe lidstaten te laat geuit heeft, namelijk pas op het moment dat er electorale winst te boeken leek met het bespelen van xenofobe sentimenten, in het kielzog van Fortuyn. De VVD was het ook, in de persoon van minister Gerrit Zalm, die in 1999 een uitgelezen kans op hervorming van het landbouwbeleid vóór de uitbreiding bewust liet schieten omwille van financieel gewin op korte termijn.

Joost Legendijk heeft zich, als woordvoerder van de GroenLinks-delegatie, sterk gemaakt voor een eerlijke, resultaatgerichte benadering van de kandidaat-lidstaten. In diverse opiniestukken en debatten heeft hij betoged dat de tien versgevoerde kandidaten de resterende problemen rond mensenrechten, milieu, bestuurlijke capaciteit en economische achterstand beter kunnen oplossen wanneer zij in de EU worden opgenomen dan wanneer zij eruiten gehouden worden. Tijdens de Toppen van Brussel en Kopenhagen hebben de regeringsleiders van de EU-landen, deze lijn ook gevolgd. Balkenende had daarvoor wel de steun nodig van de voltallige oppositie in de Tweede Kamer.

Samen met Kathalijne Buitenweg, onze woordvoerder in begrotingszaken, heeft Joost onderstreept dat de economische en politieke baten van de uitbreiding ruimschoots opwegen tegen de kosten. Bovendien moeten de nieuwe lidstaten een aanzienlijk deel van de extra begrotingsmiddelen zelf bijdragen. Sommige dreigden zelfs als netto-betalers de EU in te komen. Kathalijnes pleidooi voor een contributiekorting vond geen gehoor, wel krijgen enkele nieuwe lidstaten straks compensatie uit de EU-begroting.

Joost en Kathalijne keerden zich in een opinie-artikel tegen de wens van een meerderheid in de Tweede Kamer, inclusief de GroenLinks-fractie, om een raadplegend referendum over de EU-uitbreiding uit te schrijven. De terechtte onvrede over het gebrek aan democratische legimitatie van de Europese instellingen mag niet worden afgewenteld op de kandidaat-lidstaten, zo betoogden zij.

Een aantal kandidaat-lidstaten houdt nog onvoldoende rekening te houden met de Europese regels inzake natuur en milieu. De verplichte milieueffectrapportage bij de aanleg van autowegen wordt soms achterwege gelaten of als formaliteit afgedaan. Alexander de Roo, onze woordvoerder milieu, heeft vragen gesteld aan de Europese Commissie over dergelijke infrastructuurprojecten in respectievelijk Bulgarije, Polen en Tsjechië. Verder plaatste hij kanttekingen bij mens- en milieuonvriendelijke projecten op Malta en Cyprus. Om te bereiken dat de Europese hulpelden in duurzame ontwikkeling geïnvesteerd worden, is het nodig dat de milieubeweging en groene partijen in de kandidaat-lidstaten sterker worden. Om hen te ondersteunen, reizen leden van de Groenen/EVA-fractie, waar GroenLinks in het Europees Parlement deel van uitmaakt, regelmatig af naar de kandidaat-lidstaten. Zo heeft GroenLinkser Theo Bouwman de verkiezingscampagne van de Hongaarse Groenen ondersteund. Ook met het oog op de Europese verkiezingen van 2004 en de krachtsverhoudingen in het nieuwe EP is het urgent dat groene partijen in de nieuwe EU-landen aan kracht winnen. Verheugend is dat Letland sinds kort een groene milieuminister heeft.

Ook sommige groene partijen in de huidige EU hebben ondersteuning nodig. Dat geldt met name voor de Spaanse Groenen, die in 1999 maar nipt een zetel in het EP misliepen. Alexander is in het EP nog steeds woordvoerder van het verzet tegen het megalomane Waterplan van de Spaanse regering. Kathalijne reisde af naar Madrid om Groenen-aanvoerder José-Maria Mendiluce te ondersteunen bij zijn campagne voor het burgemeesterschap van die stad.

Alexander en Kathalijne hebben geld op de EU-begroting vrijgespeeld voor Europas, een embryonaal netwerk van regionale en lokale overheden in West- en Oost-Europa die elkaar helpen bij het implementeren van EU-milieuwetgeving.

Turkije

Ook Turkije is kandidaat voor het EU-lidmaatschap, zo is op de Top van Kopenhagen herbevestigd. Het land heeft echter nog vele jaren nodig om aan de toetredingseisen van de EU te voldoen. De Turkse regering eiste niettemin dat in Kopenhagen een datum voor de start van toetredingsonderhandelingen zou worden vastgelegd. Naar onze mening was dat prematuur. In plaats daarvan heeft Joost, die als voorzitter van de Turkije-delegatie van het Europees Parlement één van de bemiddelaars tussen Brussel en Ankara is, zich ingezet voor het afspreken van een datum waarop bekeken wordt of Turkije voldoet aan de politieke criteria van de EU. Zo ja, dan zou een datum voor de start van toetredingsonderhandelingen kunnen worden vastgesteld. *A date for a date.* Op een dergelijke formule zijn de EU-regeringsleiders in Kopenhagen uiteindelijk ook uitgekomen. Turkije heeft zich er schoorvoetend bij neergelegd.

Ook op andere terreinen heeft Joost enige invloed kunnen uitoefenen in Ankara. Zo is een verbod van de Koerdische politieke partij HADEP na een speciale missie van het Europees Parlement opgeschort. De nieuwe regering van de AK-partij is het Cyprus-vredesvoorstel van Kofi Annan gaan steunen. De diverse wetswijzigingen van het afgelopen jaar brengen Turkije een eind op weg naar de EU. Om het land te helpen haar mensenrechtensituatie en democratisch bestel voldoende op orde te brengen voor de afgesproken EU-toetsing in 2004 pleit Joost ervoor dat de EU zo duidelijk mogelijk benoemt welke wetswijzigingen en hervormingen zij van Turkije verlangt. De Europese Commissie heeft toegezegd dat het EP inspraak krijgt bij dit werkprogramma.

In december heeft de Eurodelegatie een bijeenkomst in Nederland alexand er Turkije en de EU. Veel van de deelnemers waren van Turkse afkomst. Het viel op dat het verzet van linkse Turken tegen toenadering tussen Turkije en de EU aanmerkelijk geslonken is.

Europese Conventie

Behalve de uitbreiding, is ook de Europese Conventie van eminent belang voor de toekomst van (Nederland in) Europa. Dit gezelschap van (euro)parlementariërs en regeringsvertegenwoordigers ontwerpt een grondwet voor de EU. Ook hier draagt het politieke en maatschappelijke debat in Nederland pas gevoerd te gaan worden wanneer de teerling al geworpen is.

De Eurodelegatie probeert zich op dit terrein te roeren. De verkiezingsprogramma's van GroenLinks formuleren een duidelijke inzet, die aansluit bij de visie van andere Europese Groenen. Tegelijk is duidelijk dat er in de Conventie compromissen zullen moeten worden gesloten, die maar moeilijk in te passen zijn in een federalistisch democratie-model. Over de te volgen strategie overleggen we regelmatig met Johannes Voggenhuber, onze (Oostenrijkse) fractiegenoot die lid is van de Conventie, en af ten toe ook met Joschka Fischer, de tweede groene Conventie-deelnemer.

De sociale dimensie van de EU is lang veronachtzaamd door de Conventie. Theo, die voorzitter is van de commissie Werkgelegenheid en Sociale Zaken in het EP, startte met fractiegenoot Voggenhuber en een aantal leden van de sociaal-democratische en postcommunistiche fracties in het EP een campagne om de Conventie te bewegen tot het instellen van een werkgroep sociaal beleid. Mede dankzij de steun van vakbonden en andere maatschappelijke organisaties kwam die werkgroep er om. De uitkomst is echter zeer ongewis. Onze opvatting dat (meer) Europese minimumwaarborgen nodig zijn om te voorkomen dat sociale bescherming en werknemersrechten onder druk komen te staan van de concurrentie op de interne markt wordt bestreden door (neo)liberalen en anderen die een dergelijke beleidsconcurrentie voor onwaarschijnlijk of juist wenselijk houden.

Ook Joost (stroomlijning buitenlands beleid, democratisering), Kathalijne (volledig begrotingsreel EP, codicisiprocedure voor asiel, verankering EU-grondrechtenhandvest, Europees Openbaar Ministerie) en Alexander (verankering duurzame ontwikkeling, codicisiprocedure voor landbouw, coördinatie gezondheidszorg) proberen via Voggenhuber en de andere EP-vertegenwoordigers hun prioriteiten tot onderdeel van de beraadslagingen in de Conventie te maken.

We steunen de wens van een meerderheid in de oude Kamer om een referendum te houden, liefst Europa-breed, over de uitkomst van de Conventie. We zijn benieuwd of de PvdA dit verlangen inbrengt in de formatie-onderhandelingen.

Europees veiligheidsbeleid

Met haar besluit om vooralsnog geen onderhandelingen te starten met Turkije heeft de EU de perssie van de Verenigde Staten weerstaan. Nu de tegenstellingen tussen de Europese en de Amerikaanse buitenlandse politiek groeien, moet Europa zelfbewust haar eigen rol definiëren, zo heeft Joost binnen en buiten het EP betoged. Als het de EU lukt om éénsgezind op te treden kan zij meer tegenwicht bieden aan het wapengekletter uit Washington. De eerstvolgende testcase is het voorkomen van een oorlog in Irak.

De kwestie-Irak, zogenaamd de tweede fase in de strijd tegen het terrorisme, heeft de internationale aandacht afgeleid van de problemen in Afghanistan. Het land is nog allesbehalve stabiel. Net als de Tweede-Kamerfractie in Den Haag pleit Joost in Brussel voor uitbreiding van de VN-vredesmacht.

Een oplossing van het Palestijns-Israëlische conflict is ook het afgelopen jaar niet dichterbij gekomen. Toen Israël begin 2002 met buitensporig geweld reageerde op een Palestijnse aanslag vroeg het EP voor het eerst om opschorting van het associatieverdrag tussen de EU en Israël. De Raad van Ministers is nog niet voor. GroenLinks heeft er herhaaldelijk op aangedrongen dat de EU ook in deze regio gericht gebruik maakt van haar economische gewicht om beide partijen aan de onderhandelingstafel te krijgen.

Ook ten opzichte van Rusland en het conflict in Tsjetsjenië zou Europa haar eigen lijn moeten volgen en geopolitiek niet laten prevaleren boven de mensenrechten. Ten tijde van de EU/Rusland-top heeft Joost samen met collega-afgevaardigden een hearing georganiseerd. Onder meer de filosoof André Glucksmann hielp mee om opties te ontwikkelen voor een politieke oplossing van het Tsjetsjeense conflict.

Nu de Balkan-oorlogten tot de geschiedenis behoren en Europa de handen vol heeft aan de huidige uitbreidingsronde dreigen de Zuidoost-Europese landen in vergetelheid te geraken. Voor de burgers aldaar is uitzicht op EU-lidmaatschap echter van cruciaal belang om de moeilijke jaren van wederopbouw door te komen. Als rapporteur voor het stabilisatie- en associatieproces (het voorbereidingstraject op weg naar een kandidaat-lidmaatschap) is Joost voorvechter van een open-deur-beleid voor de Balkan. Wil de EU als conflictbeheerser geloofwaardig blijven, dan moet zij echter ook gevoelige onderwerpen, zoals de status van Kosovo of de betrokkenheid van regeringsfunctionarissen bij corruptie en georganiseerde misdaad, op de agenda durven zetten.

Sociaal beleid

Theo's voorzitterschap van de EP-commissie Werkgelegenheid en Sociale Zaken brengt extra politieke invloed mee. Niet alleen op lopende dossiers, maar ook op de agenda voor de langere termijn. Die probeert Theo te beïnvloeden via gesprekken met de verantwoordelijke Eurocommissaris, informele vergaderingen met de ministers van Sociale Zaken en speeches op Europese congressen. De Eurodelegatie organiseert regelmatig expert meetings over sociaal beleid om zich op haar beurt te laten inspireren.

Een belangrijk speerpunt voor GroenLinks is dat de EU behalve meer banen ook betere banen moet nastreven, als zij wil dat mensen langer aan het werk blijven om de vergrijzingsproblematiek het hoofd te bieden. Tot het thema 'kwalitei van werk' behoort ook de wetgeving over veiligheid en gezondheid op de arbeidsplaats. Het EP heeft onlangs een richtlijn aangenomen over bescherming tegen lawaai op het werk, en het werken met asbest verboden. De nieuwe plannen van de Europese Commissie op dit terrein schieten echter tekort: te mager en te vrijblijvend.

Eurocommissaris Bolkestein heeft een nieuw voorstel ingediend voor een richtlijn die de overname van bedrijven moet vergemakkelijken. Zijn vorige voorstel sneuvelde in het EP. Hij is nu ten dele toegewent, gekomen aan onze eisen ten aanzien van vroegtijdige informatie en raadpleging van werknemers. Het EP heeft nog meer maatregelen, maar nog niet voldoende. Theo zal opnieuw proberen de ontwerp-richtlijn te amenderen.

Een succesje voor GroenLinks en andere progressieve krachten vormde de resolutie van het EP over maatschappelijk verantwoord ondernemen. We kregen een meerderheid echter onze eis van verplichte sociale en milieuvrijtagellegging. Helaas heeft de Europese Commissie, die het monopolie heeft op wetgevingsinitiative, deze eis tot nu toe niet opgevolgd. Zij is bang dat de meeste lidstaten een dergelijk voorstel niet willen ondersteunen. Meer buitenparlementaire druk, in nationale hoofdsteden en Brussel, is gewenst.

Milieu

Het is aan de EU, en niet in het minst aan het EP, te danken dat het mondiaal klimaatbeleid nu de reift staat. Ondanks de botte afwijzing door de regering-Bush is het Kyoto-proces op stoom gekomen. De op de heeft het Kyoto Protocol inmiddels geratificeerd, net als veel andere ondertekenaars. Alexander heeft in Moskou gepleit voor spoedige ratificatie door de Doem. Rusland heeft daar, met zijn overschot aan CO2-emissierechten, financieel belang bij. Als Rusland zover is kan het Protocol in de loop van 2003 van kracht worden. Dan beschikt de wereld over een eerste milieuvetdrag, met bindende verplichtingen, om klimaatverandering te bestrijden. Vroeg of laat zal ook de VS mee gaan doen, want dat is goedkoper dan een eigen klimaatbeleid ontwikkelen.

Zowel het EP als de Raad van Ministers hebben in 2002 hun voorlopige goedkeuring gegeven aan een systeem voor handel in CO2-emissierchten tussen de grote bedrijven en elektriciteitsproducenten in de EU. Als de onderhandelingen over de details dit jaar worden afgerond, krijgt de EU een nieuw een veelbelovend instrument om op kosteneffectieve wijze aan haar Kyoto-verplichtingen te gaan voldoen. Alexander heeft regelmatig overleg gepleegd over emissiehandel met de groene milieuminister van Duitsland, Trittin. Deze heeft de nodige weerstand van het Duitse bedrijfsleven moeten overwinnen. Ook met de Belgische gremie bewindslieden Tavernier en Deluize vindt regelmatig strategische afstemming plaats.

Een heel ander milieuprobleem is de aanwezigheid van tonnen verouderde, inferieure pesticiden in de kandidaat-lidstaten. Alexander heeft met een collega's van binnen en buiten de Groenen/EVA-fractie de kandidaat-landen gewezen op het vraagstuk en hen aangespoord om zich te melden bij de Europese Commissie voor financiële ondersteuning bij de milieubeleid en deze pesticiden. Anders dreigen zij bodem en water te verontreinigen. Of zelfs voedsel: in Oost-Duitsland leidde de opslag van graan in een vroegere opslagplaats voor bestrijdingsmiddelen tot een besmetting van biologische vleesproducten met het verboden middel nitrofen. De Commissie is bereid om een oplossing te financieren.

De megaconferentie in Johannesburg, tien jaar na Rio, leverde aanstunten voor de arme landen op die kansen voor milieubeleid liggen. Dat was de conclusie van Alexander, die aan de conferentie deelnam (en zijn vliegtuigen compenseerde). Slechts op één van de tien punten op het groene wenslijstje - schoon drinkwater en afvalzuivering voor 2 miljard mensen - werd optimaal gescoord. Daarom kreeg de wens van de Groenen een onvoldoende. De bescherming van bossen is op niks uitgelopen. Over biodiversiteit en instandhouding van planten- en diersoorten zijn alleen zwakke afspraken gemaakt. Daar staat tegenover dat in 2020 alle zeer schadelijke chemicaliën, zoals kwik, verdwenen moeten zijn. De EU heeft tijdens de conferentie niet echt strategisch geleerd. In de publicatie *Van Rio naar Johannesburg* en verder heeft Alexander beschreven wat er in de tien jaar na Rio is bereikt en hoe we verder moeten.

Kathalijne slaagde erin de EU-bijdrage aan de bouw van lichtwater-kernreactoren in Noord-Korea te bevroeden. Nu Noord-Korea zich houdt aan zijn belofte om af te zien van de ontwikkeling van kernwapens. GroenLinks wil het geld gebruiken om Noord-Korea te helpen bij het ontwikkelen van duurzame energiebronnen.

De zogeheten EMAS-studie, die Kathalijne als rapporteur voor de interne begroting van de Europese instellingen afdwong, is in gang gezet. Brussel gaat serieus aan *bedrijfsinterne milieuzorg* doen.

Natuur en dieren

Alexander kreeg in het EP een resolutie aangenomen om olifanten, tuimelaars, Patagonische ijsvissen, zeeschildpadden en zeepaardjes op de lijst van meest beschermde diersoorten te houden of, ondanks. In november besloot de internationale CITES-conferentie dat de olifant beschermd moest blijven en, krijgs de wens van landen in Zuidelijk-Afrika om de jacht te heropenen (en het ivoor te verkopen in Japan en China). Walvissen, tuimelaars, ijsvissen, zeeschildpadden en zeepaardjes staan nu op de lijst van meest beschermde diersoorten.

Meer dan 600 deelnemers aan de conferentie *Natura 2000* schaarde zich afgelopen december tegen de eis dat natuurbescherming en biodiversiteit wordt opgenomen in de nieuwe Europese grondwet. De Groenen/EVA-fractie organiseerde de conferentie om het tienjarig bestaan van de Europese habitatrichtlijn te vieren. Deze richtlijn kent veel bedreigde dier- en plantensoorten bescherming toe en zorgt voor behoud van ecologisch evenwicht. Helaas houden de lidstaten zich lang niet altijd aan hun verplichtingen. Ook Nederland niet. De conferentie riep op tot instelling van een onafhankelijke Europese helpdesk voor vragen en problemen rond de habitat-richtlijn en de vogelrichtlijn. In het slotmanifest wordt ook een appél gedaan op de tien uitbreidingslanden zorgvuldig om te gaan met hun rijke biodiversiteit. Ze worden opgeroepen om mee te werken aan de vorming van ecologische verbindingzones tussen de verschillende lidstaten en voerengebieden over de grens te verbinden om het aaneengesloten netwerk Natura 2000 te realiseren.

Samen met CDA-europarlementariër Maij-Weggen maakte Kathalijne meer geld vrij op de EU-begroting voor de ontwikkeling van alternatieve en minder dierproeven. Voortzetting van de Europese subsidie voor het primaten-onderzoekscentrum BPRC in Rijkswijk is afhankelijk gemaakt van een kritische beoordeling van de noodzaak van die proeven: Zijn er echt geen alternatieven voor het onderzoek naar Aids, TBC etc.? Worden vergelijkbare proeven elders al uitgevoerd? Zo ja, dan zal de subsidie aan het BPRC worden stopgezet. Voor proeven met monoïde primaten (chimpansees) krijgt het centrum weliswaar geen geld meer.

Landbouw

De Eurodelegatie steunt in grote lijnen de voorstellen tot hervorming van het Europese landbouwbeleid van Eurocommissaris Fischler. Zij dragen bij aan de noodzakelijke omslag van kwantiteit naar kwaliteit. We hebben kritiek geleverd op het handhaven van de exportsubsidies en het langzame tempo van de voorgestelde vergroening, maar erkennen tevens dat de huidige voorstellen reeds op veel weerstand zullen stuiten in de Raad van Landbouwministers.

De mond- en klauwzeerocrisis in 2001 kostte 13 miljard euro. Er werden 10 miljoen dieren afgekeeld en vernietigd. Een tijdelijke MKZ-conferentie van het EP is in december tot de conclusie gekomen dat het vaccinatiebeleid anders moet. Alexander heeft preventief vaccineren op de agenda gezet, naar het bijvoorbeeld van Uruguay en Argentinië. Preventief vaccineren van de hele EU-veestapel kost jaarlijks ongeveer 200 miljoen euro en voorkomt een hoop dierenleed. Het non-vaccinatiebeleid werd in 1992 onder zware druk van Engeland, Ierland en Denemarken ingevoerd vanwege de exportbelangen: landen als de VS weigeren vlees van ingeënte dieren. Het prijskaartje van dit beleid is nu bekend, en daarom moet preventief vaccineren weer worden toegestaan, vindt GroenLinks. Alexander's amendement van die strekking werd helaas met slechts 40 stemmen verschild verworpen. Een meerderheid van het EP wilde niet verder gaan dan een studie naar preventief enten. De Europese Commissie gaat de aanbevelingen van de MKZ-commissie omzetten in nieuwe regels. Waarschijnlijk mag Nederland in de toekomst, bij een nieuwe MKZ-uitbraak, tot ringvaccinatie overgaan, zonder de geënte dieren later te hoeven doden. Dat is winst. Voorwaarde is wel dat het vlees van geënte dieren niet buiten de EU wordt gebracht. Dat betekent dat de EU consumenten duidelijk moet maken dat dit vlees volkomen veilig is.

Transport

Het dossier veiligheid op zee kwam eind 2002 in een stroomversnelling door het vergaan van de *Prestige* voor de Spaanse kust. Als gevolg van de ramp zullen de gewaarijke enkelwandige tankers sneller uit de vaart genomen worden, is er opnieuw aandacht voor de sterkere controle in havens en gaat het Europees agentschap voor de veiligheid op zee, sneller van start. Jammer dat er weer een ramp moest plaatsvinden om de transportministers van de EU-landen tot actie aan te zetten: *management by accidents*. Theo bleek de enige Nederlandse expert en werd in diverse rampen- en TV-programma's om commentaar gevraagd. Hij pleit er met name voor dat de veroorzakers van dit soort rampen geen opdraaien voor de kosten.

Door de plannen voor liberalisering van de dienstverlening in Europese havens staat de positie van havenwerkers op de tocht. Het probeert in het EP zien te verwerven voor amendementen die hun rechtspositie beschermen. Met stakingen hebben de havenwerkers laten zien dat het hun ernst is.

Het EP heeft het Witboek Transport in behandeling, de visie van de Europese Commissie op het toekomstige verkeers- en vervoersbeleid. Door de vele amendementen en compromissen is het een zeer ambivalent verhaal geworden. Enerzijds veel aandacht voor verschuiving van de roep van de weg naar spoor en binnenvaart en in verband met de verkeersveiligheid, maar anderzijds ook de versoep om het opheffen van knelpunten in het wegvervoer. Pluspunt is dat het EP nog steeds vraagt om een systeem van betalen voor het gebruik van infrastructuur. De kilometerheffing dus, bijvoorbeeld. Het succes van dit Witboek zal uiteindelijk afhangen van de concrete wetsvoorstellen die de Commissie presenteert.

Minder tijdverlies in files of openbaar vervoer, schonere lucht en toch voldoende mobiliteit. Dat waren de sleutelonderwerpen tijdens de conferentie *Towards Sustainable Urban Mobility* waarvan Alexander mede-organisator was. De Europese Commissie toonde zich bereid om een bijdrage te leveren aan het opmerkelijk van de Europese steden uit de wurggreep van het verkeer. Een vertegenwoordiger van autostad-Brussel liet een loswrikkelijk geluid horen met de bekentenis dat gratis parkeerplaatsen niet meer van deze tijd zijn.

Strafrecht

De naschok van 11 september 2001 is nog altijd duidelijk voelbaar bij het EU-beleid inzake misdaadbestrijding. De EU onderhandelng met de VS over een verdrag dat onder meer uitlevering van verdachten moet versoepelen. Dit kan schendingen van mensenrechten opleveren, omdat er nogal wat mankeert aan het strafrechtstelsel van de VS: doodstraf, onmenselijke gevangenisregimes, ontbreken van rechterlijke toetsing en bewijzen, verregaande opsporingsmethoden. Kathalijne organiseerde met fractiegenoot Lambert een hoorzitting om aandacht te vragen voor deze gevaren. Vervolgens heeft zij geëist dat het EP een debat organiseert over de strafrechtelijke samenwerking met de VS. Dat debat komt er. Het EP heeft geen formele blokkademacht, maar kan trachten om nationale parlementen te mobiliseren.

Een overeenkomst tussen Europol en de VS over gegevensuitwisseling viel niet meer tegen te houden. Kathalijne deed samen met partijgenote en senator Diana de Wolff een meerderheid van de Eerste Kamer ervan te overtuigen dat een zorgvuldige omgang met persoonsgegevens verre van gegarandeerd was. De Nederlandse regering legde de bezwaren van de senaat echter naast zich neer...

Kathalijne is rapporteur van het EP geworden inzake de herziening van de VN-overeenkomsten over drugs. Dat biedt een interessante kans om te horen aan het internationale drugsverbod, dat tot nu toe de legalisering van soft drugs in de weg staat.

Als straks het EU-arrestatiebevel in werking treedt gaan de EU-lidstaten elkaars strafrechtelijke beslissingen klakkeloos overnemen. Burgers kunnen dan uitgeleverd worden voor zaken die in eigen land niet strafbaar zijn, en van de rechten verstoken blijven die zij in eigen land wel genieten als verdachte. Om althans een deel van de schade aan de rechtsekerheid te repareren, zijn Europese waarborgen voor de rechten van verdachten nodig. Ons pleidooi om Europese minimumnormen voor het strafproces op te stellen vindt steeds meer weerklank. Een meerderheid van de Commissie is inmiddels voorstander. De Europese Commissie liet zich inspireren door een hoorzitting met prominente juristen die Kathalijne organiseerde en werkte nu aan een voorstel.

Het voorstel van de Europese Commissie inzake de bestrijding van racisme hebben we gesteund.

De Groenen/EVA-fractie heeft er veel aan bijgedragen dat het EP bij de wetgeving inzake *spam* - ongevraagde commerciële e-mails - koos voor *opt-in*: de ontvanger moet voortaan eerst toestemming verlenen. Dat gaat Internet-gebruikers veel geld en irritaties besparen. In dezelfde richtlijn opende het EP helaas de mogelijkheid voor lidstaten om aanbieders van communicatiediensten te verplichten gegevens over hun klanten langere tijd te bewaren. Daardoor wordt de bescherming van persoonsgegevens uitgehald.

Asiel en migratie

Na ruim twee jaar onderhandelen sloten de Europese ministers van Justitie en Binnenlandse Zaken eind december zelfvoldaan een politiek akkoord over een EU-richtlijn voor de opvang van asielzoekers. Die tevredenheid is misplaatst als je kijkt naar de inhoud van de richtlijn. Of liever, naar het gebrek aan inhoud. De richtlijn legt de grootste gemene deler van de bestaande nationale praktijken vast, meer niet. De EU is nog ver verwijderd van het gemeenschappelijke asielbeleid dat haar regeringsleiders zich in 1999 in het Finse Tampere hebben voorgenomen. De neerwaarts spiraal, waarbij landen steeds strenger proberen te zijn dan hun buurlanden, is nog niet tot stilstand gebracht.

Ook de nieuwe Nederlandse Vreemdelingenwet en het beleid van minister Nawijn, die probeert voorop te blijven lopen bij de afschuiven en afschrikken passen in deze neerwaarts spiraal. In een debat dat de Eurodelegatie organiseerde werd duidelijk dat het Strategisch Akkoord van het kabinet-Balkenende haaks stond op de lijnen waarlangs het Europese asielbeleid zich ontwikkelde, en dus niet bevorderlijk is voor de totstandkoming ervan. Opvallend was dat CDA-europarlementariër Oostlander duidelijk afstand nam van de VVD.

Voorafgaand aan een debat bezocht Kathalijne het aanmeldcentrum Schiphol, het detentiecentrum in Amsterdam-Zuidoost en een asielzoekerscentrum in Amsterdam-Noord, en de concrete gevolgen van het Nederlandse Franse asielbeleid te aanschouwen en nuttige contacten te leggen.

Vooruitgang inzake vluchtelingenbescherming lijkt, ironisch genoeg, alleen te worden geboekt in de kandidaat-lidstaten, die in het kader van hun toetreding een asielbeleid van de grond moeten tillen.

Kathalijne betogt daarom dat het *tijd* is voor een pakweg besluit: een moratorium op nationale wetgeving, teneinde uit de Europese impasse te komen. Een *time-out* van ruim een jaar voor nouwe restrictieve maatregelen in de lidstaten zou de druk om tot een betekenisvolle Europese aanpak te komen aanmerkelijk verhogen en voorkomen dat lidstaten elkaar in de tussentijd te slim af proberen te zijn.

In het EP weten we af en toe wel meerderheden te vinden voor onze opvattingen. Onze Britse fractiegenote Jean Lambert kreeg een uitstekend rapporte aangenomen over de vluchtelingen in het Vliuchtelingenverdrag - maar alleen bescherming bieden aan politieke vluchtelingen - zoals gedefinieerd in het Vliuchtelingenverdrag - maar óók aan hen die gefolterd of gemarteld dreigen te worden of voor hun leven vrezen door de gewelddadigheden van een burgeroorlog. Helaas heeft het EP in asielzaken alleen adviesrecht. De Raad van Ministers zal het standpunt van Lambert waarschijnlijk niet volgen.

Het EP behandelde ook een voorstel van de Europese Commissie voor de status van *derdelanders* (onderdanen van niet-EU-landen). De Commissie wil aan derdelanders die vijf jaar of langer legaal in de EU verblijven een pakket rechten toe te kennen dat vergelijkbaar is met die van EU-burgers: sociale zekerheid, arbeid, onderwijs, gezondheidszorg, bijstand, huisvesting. Kathalijne probeert actief en passief kiesrecht op lokaal en Europees niveau toe te voegen aan de rechten van deze derdelanders. De Raad van Ministers moet nog een standpunt innemen over het Commissievoorstel.

Hervorming EP

Als lid van de actiegroep *Campaign for Parliament Reform* heeft Kathalijne met een aantal staatssecretarissen uit diverse lidstaten gedaan over afschaffing van de Raad van Straatsburg. Inzet: welk alternatief voor heden kunnen we de Franse regering praat als we het reizend circus beëindigen en alle zittingen in Brussel houden? Het is duidelijk dat Parijs zich steeds meer onder druk gezet voelt.

Tenslotte heeft de actiegroep amendementen ingediend op het standpunt van het EP over een gelijke beloning voor europarlementariërs en de daaraan gekoppelde regeling van onkostenvergoedingen. De steun voor versobering van deze onkostenvergoedingen groeit, maar een meerderheid ontbreekt nog. Dat bemoeilijkt overeenstemming tussen het EP en de Raad over een eenvormig *statuut* voor europarlementariërs.

Organisatie

Voor de organisatorische ondersteuning van de vier europarlementariërs zijn in het afgelopen jaar twee extra secretariaatsmedewerkers in dienst genomen. Elke europarlementariër heeft nu een persoonlijk medewerker. Edwin Vink is na zijn afstuderen op zoek gegaan naar ander werk. Blanka de Bruyne, Martijn Willems en Regine Geleijns hebben achtereenvolgens hun werkzaamheden aangevangen, waarbij we gelukkig konden rekenen op de grote inzet van Marianne de Jonge.

De functie van beleidsmedewerker economische zaken hebben we geschrapt. Diederik Toet heeft daardoor zijn jaarcontract niet kunnen verlengen. Voor de zwanerschapsvervangning van onze projectmedewerker, Margot Schmitz, hebben we Saskia Daru aan kunnen stellen. Begin februari 2003 begint een extra medewerker publiciteit. Wilmer Heck, zijn werkzaamheden. Al bij al kunnen we ons nog steeds verheugen op een hecht en enthousiast team. U vindt namen en contactgegevens van al onze medewerkers hier.

We hebben in het afgelopen jaar regelmatig bezoekersgroepen ontvangen. Jongeren, thema-bezoeken, workshops en groepen uit de GroenLinks-achterban. We gaan hier komend jaar volop mee verder. In het GroenLinks Magazine en op onze website staan deze bezoeken aangekondigd. U bent van harte welkom.

Joost Legendijk, Kathalijne Buitenweg, Alexander de Roo, Theo Bouwman